

V teh dneh že poteka košnja travnikov na več lokacijah na Gorčkem, med drugim v Dolencih. (Gregor Domanjko, KPG)

Travnike bi ohranila "govedoreja na seno"

Na 60 hektarjih travnikov, ki so trenutno v neugodnem stanju ohranjenosti, bo javni zavod Krajinski park Goričko poskrbel za košnjo in trebež lesne zarasti, da bi tako izboljšali življenjski prostor za nekatere rastlinske in živalske vrste

NATAŠA GIDER

V Krajinskem parku Goričko (KPG) namenjajo v teh dneh posebno pozornost travnikom. Ocenjujejo, da se je v desetih letih v vzdolžnem delu Goričkega izgubilo od 30 do 60 odstotkov travnikov - odvisno od tipa travnika. Razlogi so različni, pojasni v.d. direktorja javnega zavoda KPG **Stanka Dešnik**. Na eni strani je v zadnjih dveh desetletjih veliko število kmetov opustilo živinorejo in zato travnikov oziroma sena ne potrebujejo več ter so jih pustili zaraščati, spet drugi so jih preorali v njive. "Tudi način krmiljenja je spremenba, ki je vplivala na izgubljanje travnikov", nadaljuje Dešnikova. Porabniki sena so kmetije s tremi govedi, ki so še ostale, če jih seveda ne krmijo s kornuzno silažo. "V interesu bi nam bilo, če bi se ponovno vzpostavil tip 'govedoreje na seno'. Avstrijski kmetje in predelovalci so na trgu prisotni denimo s 'senenim' in 'travnjskim' mlekom ter izdelki iz njega, podobno bi lahko bili naši kmetje. Na Gorčkem bi bilo smiselno imeti mlekarno oziroma predelovalnico tovrstnega mleka kot končnega produkta," meni Dešnikova.

Kulturno z naruro

Travniki so življenjski prostor številnim rastlinskim in živalskim vrstam, zato imajo pomembno vlogo pri ohranjanju narave. Prav zato KPG nadaljuje prizadevanja za ohranitev ekstenzivnih travnikov in zmanjšanje deleža zaraščajočih se travniški površin. Med ta prizadevanja sodi enoletni projekt Učinkovito upravljanje z ekstenzivnimi travniki na območju Natura 2000 Goričko ali krajše Gorički travniki. V okviru tega projekta bodo na 60 hektarjih travnikov, ki so trenu-

tno v neugodnem stanju ohranjenosti - nekatere preraščajo tujevodne invazivne rastlinske vrste, druge grmovje in drevice -, izvedli košnjo, trebež lesne zarasti ter spravilo in odvoz biomase. Travniki so v osmih občinah na skupno 320 parcelah. "Osnovni kriterij, po katerem smo izbirali te travniške parcele, je habitatni tip - življenjsko okolje, ki ga moramo varovati," pojasni **Gregor Domanjko** iz KPG. Naslednji kriterij je bil, ali lastnik prejena kakšnokoli subvencijo za ta travnik - za vključitev v projekt je namreč ne sme. Po izpolnitvi teh dveh kriterijev je bil potreben še pristanek lastnika - in dela so se lahko začela.

"Vsako parcelo smo si ogledali in za vsako posebej naredili načrt košnje," pove Domanjko. V tem načrtu so določili, kaj pokositi oziroma odstraniti in česa ne. "Na primer, nekeje del travnika pokosimo, pustimo pa nekaj grmov šipka, na katerem rjavi srakoper - naša ciljna vrsta, ki jo želimo ohraniti - lovi svoj plen." Nekatere travnike bodo kosili dvakrat. "Sedaj smo recimo začeli kositi travnike z zlato rogo in zdravilno strahnico, ki je pomembna za metulje in naj bi se pokosila do sredine junija. Po tistem pa naj ne bi kosili do sredine avgusta," opiše Domanjko. Ukrepi, ki jih bodo izvajali, naj bi izboljšali sedanje stanje ohranjenosti življenjskih prostorov za štiri ciljne vrste ptic (poleg že omenjene še za smrdokavro, bičjo trsnico in prepelico), za tri ciljne vrste metuljev (temni in strahnič in mravljiškar ter travniški postavnež) in za tri travniške habitatne tipe.

"Seneno mleko"

se v Avstriji že dobro prodaja.

Zakaj se ne bi še pri nas?

Sami ne bi zmogli

Ukrepe izvajajo javno komunalno podjetje Šalovci, ki je bilo izbrano na javnem razpisu. Z lastno delovno silo v KPG bosta namreč ne bi zmogli sami. Poleg teh 60 hektarjev, vključenih v projekt, kosijo v KPG še 30 hektarjev travnikov, ki so v njihovem upravljanju (in v lasti države). "Dolgoročno bi moral cilj biti raba teh travnikov," poudari Dešnikova. "Lastnike domo zato poskušali vključiti v osnovne plačilne pravice," da bi košnjo nadaljevali tudi kasneje." Predvsem pa bi potrebovali kmete, ki bi na svojih kmetijah potrebovali seno. Projekt se bo izvajal do aprila prihodnje leto. Ne le delo na travniških površinah, predvidena so tudi izobraževanja - skupaj z murskosoboškimi kmetijsko-gozdarskim zavodom, ki je tudi partner v projektu. Popis in raziskovalne naloge bosta opravila Fakulteta za naravoslovje in matematiko (Univerza v Mariboru) in Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, prav tako partnerja v projektu. Seno lahko lastniki parcel prevzamejo sami, vendar, kot pove **Mojca Podletnik**, koordinatorka projekta, lastniki največkrat povedo, da ga ne potrebujejo. Če ga tudi nihče drug ne bo hotel ali pa bo neprimerno za krmno, ga bodo odpeljali v kompostarno (partner v projektu je tudi regijski Center za ravnanje z odpadki Puconci).

V projektu so partnerji za svoje aktivnosti dobili skupno 280 tisoč evrov, od tega največ, okrog 151 tisoč evrov, KPG kot vodilni partner. V sklopu projekta sta v parku za leto dni dva zaposlena (za koordinacijo košnje, organizacijo na terenu, stik z lastniki ...), v načrtu je med drugim tudi nakup 3,5 hektarja travnikov, s katerimi bi potem upravljal KPG. Denar za projekt je zagotovljen iz programa finančnega mehanizma EGP 2009-2014 oziroma, kot pove slikovito Dešnikova, je to, kar delajo v projektu, za naravo in ogrožene vrste v njej pomembno "tako zelo, da delo naših ljudi plačujejo davkoplačevalci Islandije, Liechtensteina in Norveške."

Vsebinska projekta se navezuje na projekt Krajina v harmoniji, v katerem so vzpostavili sirtarno v Ratkoveh, ki se prav tako dotika ohranjanja travnikov, z vzrejo drobnice (za katero pa je zanimanje v Prekmurju še majhno) in predelavo njenega mleka.